

DRUMUL HERULILOR DIN ANUL 512 PRIN "ȚARA TUTUROR SCLAVINILOR"

Maria COMȘA (București)

Herulii, populație de origine germanică, pomeniți în izvoarele scrise grecești sub numele de Elouroi, iar cele latine menționându-i cu numele de Eruli, au ocupat inițial zona centrală a Peninsulei Yutlanda, țărmul de vest al Peninsulei Scandinave (aproximativ între orașele actuale Göteborg și Hamstad, iar în profunzime până în preajma actualului lac Varnamo¹).

În secolul al II-lea ei sunt supuși de Goți și debarcă împreună cu aceștia pe țărmul de sud al Mării Baltice, în zona Vistulei inferioare, iar de acolo vor pleca împreună cu ei spre sud-est.

În anul 267 ei sunt atestați deja în preajma Mării de Azov, în zona cuprinsă între coasta de nord-vest a acesteia - Pragurile Niprului și cursul inferior al Donului²).

În această zonă Herulii vor continua să trăiască până la apariția Hunilor în Europa, când vor fi nevoiți (ca și vizigoții, ostrogoții și alanii) să se deplaseze spre vest ajungând în Europa Centrală și unele grupuri chiar în Europa de Vest.

În jurul anului 454 (anul destrămării definitive a Imperiului Hunilor) se aflau în Moravia și Slovacia, ocupând o zonă muntoasă între râurile Morava și Ipel, învecinându-se cu Rugii și Marcomanii la vest și cu Longobarzii la nord³).

Aproximativ în același teritoriu îi amintește pe Heruli și Procopius: *Ei locuiau din vechime dincolo de râul Istru*⁴).

*Cu vremea ajunseseră să-i întreacă în putere și în număr de oameni pe toți barbarii dimprejur și, firește, mergeau asupra lor, îi răpuneau pe rând, îi siluiau și-i prădau. În cele din urmă îi puseră la bir pe Longobarzi, care erau creștini, precum și alte neamuri la fel; nu pentru că era lucru obișnuit la barbarii din părțile acelea, ci fiind îndemnați la așa ceva de pofta de bani și de mândrie. Dar după ce luă domnia Romanilor Anastasios, Herulii nu mai avură împotriva cui să se îndrepte, puseră armele jos și rămaseră liniștiți, și petrecură în această pace un răstimp de trei ani*⁵).

După cei trei ani de pace Herulii au început luptele cu Longobarzii. În această luptă au pierit mulți Heruli și chiar conducătorul lor Rodulf. Urmăriți de Longobarzi, Heruli au pornit prin toată țara de dincolo de râul Istru, mergând

cu copiii și femeile lor⁶). Astfel au ajuns în ținutul locuit înainte de Rogi (Rugi), care se amestecaseră cu oastea Goților și porniseră spre Italia, ei se așezară acolo. Dar Herulii erau chinuți de foame, pentru că se aflau într-un ținut pustiu și nu mult după aceea se ridicară de acolo și ajunseră în apropiere de țara Gepizilor. La început îi rugară, iar Gepizii le îngăduiră să sălășluiască împreună cu ei și să le fie vecini⁷).

După un anumit timp Gepizii îi atacă pe Heruli. În urma acestui atac Herulii au trecut râul Istru (Dunărea) și hotărâră să se așeze printre Romanii de acolo, pe vremea împăratului Anastasios, care îi primi cu multă bunăvoință și le îngădui să rămână acolo⁸).

Însă nu mult după aceea acești barbari îl supărară, deoarece pricinuiau nedreptăți romanilor din acele părți. De aceea împăratul trimise o oaste împotriva lor. Romanii îi răpuseră în luptă, uciseră pe cei mai mulți dintre ei și ar fi putut să-i măcelărească pe toți. Dar cei rămași în viață veniră să-i roage pe comandanți și cerură să fie cruțați și primiți pe viitor ca tovarăși de arme și slujitori ai Împăratului. Auzind acestea Anastasios îngădui și de aceea s-a întâmplat ca unii Heruli au fost lăsați cu viață; dar aceia nici n-au ajuns aliații Romanilor și nici nu le-au făcut vre-un bine⁹).

Când fură răpuși în luptă de către Longobarzi, Herulii purceseră din ținuturile părintești; cum am povestit mai sus, unii din ei se așezaseră în ținuturile Illirilor, iar ceilalți nu vrură să treacă râul Istru, ci își căutară sălășul în locurile cele mai îndepărtate ale lumii locuite pe atunci. Având mai mulți conducători de sânge regesc, ei trecură pe rând peste toate neamurile sclavinilor, apoi străbătură un mare ținut pustiu și ajunseră la așa zișii Varni. După aceștia, merseră printre neamurile Danilor, fără să fie stânjeniți de barbarii de acolo. Apoi ajunseră la Ocean, se suiră în corăbii, se îndreptară spre Insula Thule¹⁰) și rămaseră acolo¹¹).

În legătură cu pasajele citate mai sus din opera lui Procopius s-au făcut diferite încercări de localizare a Herulilor în anii 505-512, de delimitare a teritoriului ocupat de Sclavini în anul 512 și de identificare a drumului străbătut de Heruli până să ajungă în patria străveche de unde au plecat.

Astfel, Ludwig Schmidt, îi localizează pe Heruli, cu probabilitate, în zona cuprinsă între Drobeta-Turnu Severin Oltul Inferior și Dunăre. De aici ei au pornit străbătând Muntenia, aproximativ prin sudul Câmpiei Române, își vor continua drumul prin valea Prutului, apoi pe Nistrul superior și pe sub Carpații Nordici pe Vistula superioară și Oderul superior. De aici, prin Silezia, Brandenburg și Mecklenburg vor ajunge în Peninsula Yutlanda (Danemarca)¹²).

K. Jazdzewski consideră că în anul 512 Herulii au plecat din zona Mureșului Inferior, în apropiere de confluența sa cu Tisa. Ei au pornit pe malul stâng al râului în sus până ceva mai la nord de actualul oraș Szolnok. De aici și-au

continuat drumul spre nord-vest prin valea pârâului Zagzyva până în apropierea oraşului actual Hatvan, iar apoi s-au îndreptat spre nord-vest spre cotul Dunării Mijlocii. În continuare s-au deplasat pe malul stâng al Dunării până în zona oraşului actual Bratislava. De aici s-au îndreptat pe valea râului Morava spre nord şi trecând prin poarta Moravă, au ajuns pe cursul superior al Oderului, iar apoi pe cursul mijlociu al Elbei trecând prin *ţara tuturor Sclavinilor*. După ce au străbătut un loc pustiu, situat între Sclavini şi tribul germanic al Varnilor¹³), Herulii au ajuns în Peninsula Yutlanda (Danemarca de azi), iar din nord-estul acesteia, pe mare ajung, în sfârşit, în patria lor străbună, pe coasta de sud-vest a Suediei¹⁴).

D.A. Macinski şi Maria A. Tihanova îi localizează pe Herulii, porniţi spre sud, atât în zona oraşului Sirmium, la sud de Dunăre (şi la sud de limeul dunărean), cât şi la nordul fluviului. După părerea celor doi autori Herulii au străbătut toată coasta subcarpatică de sud şi de est a României. Ajungând pe Nistrul superior s-au îndreptat spre nord-vest. Traversând Vistula Superioară şi Oderul s-au îndreptat spre cursul inferior al Elbei de unde şi-au continuat drumul spre Insula Thule¹⁵).

Mihai Parczewski îi localizează pe Heruli în zona cuprinsă între Sirmium şi confluenţa Dravei cu Dunărea, până în preajma oraşului Drobeta-Turnu Severin. De aici Herulii au pornit prin zona de câmpie (stepă) din apropierea Dunării până la confluenţa Prutului cu Dunărea. În preajma actualului oraş Galaţi au trecut pe malul stâng al Prutului continuându-şi drumul spre nord şi apoi spre nord-vest. Aproximativ în apropierea actualului oraş Siret au trecut din valea Prutului în valea Nistrului superior continuându-şi drumul în direcţie nord-vestică. După ce au traversat Vistula Superioară şi Oderul Superior s-au îndreptat spre cursul mijlociu al fluviului Elba şi apoi spre Peninsula Scandinavă¹⁶).

Joachim Herrmann arată că Herulii, învinşi de Longobarzi au fugit la Gepizi. De aici o parte a lor au încheiat o înţelegere (foedus) cu Bizanţul şi au coborât în Imperiul Bizantin. O altă parte a Herulilor au dorit să se întoarcă în Peninsula Scandinavă, patria lor străbună. Această parte a tribului (Herulilor) s-a îndreptat spre nord, străbătând unul după altul ţinuturile Slavilor (Sclavinilor), apoi au migrat printr-o regiune pustie şi în cele din urmă au ajuns la aşanumită Varnă. De aici drumul i-a condus la Dani şi în cele din urmă au ajuns la Ocean (Marea Baltică). De aici s-au dus spre insula Thule (Suedia de azi) unde au şi rămas¹⁷).

O altă problemă care se pune este aceea unde se afla în jurul anului 512 *ţara tuturor Sclavinilor*

Autorii menţionaţi mai sus care au fixat drumul Herurilor prin zona subcarpatică a României (L. Schmidt, D. Macinski, M. Tihanova) sau în apropierea

Dunării Inferioare (M. Parczewski) consideră că țara Sclavinilor se întindea în toată zona extracarpatică a României, apoi la nord de Carpați până pe cursul superior al Vistulei și chiar al Oderului, după care urma un ținut pustiu până la tribul germanic al Varnilor.

Konrad Jazdzewski restrânge Țara tuturor Sclavinilor la zona cuprinsă între Oderul superior și mijlociu și cursul mijlociu al Elbei. După acest autor *pustiul* care urma după țara Sclavinilor se afla la nord de Munții Sudeți din nordul Cehiei de azi între Oderul superior și mijlociu și Elba Mijlocie.

M. Parczewski consideră că locul pustiu se afla la vest de provincia poloneză numită Polonia Mică (*Polonia Minor*) unde pe baza datelor arheologice se constată existența unui teritoriu lipsit de așezări umane¹⁸).

În sfârșit, Joachim Herrmann a reconstituit drumul către nord urmat de Heruli începând din Țara Gepizilor (pe Tisa), de unde prin Pasul Jablunka sau prin Pasul Dukla au trecut în zona Vistulei superioare, după care urma ținutul pustiu până în apropierea râului Saale, unde se afla tribul germanic al Varnilor¹⁹).

Din cele relatate mai sus reiese că o parte din autori îi localizează pe Heruli în preajma Dunării inferioare, iar drumul lor spre țara lor de baștină trecea prin zona extracarpatică a României, fie prin zona subcarpatică, fie prin câmpie mai aproape de Dunăre, continuând în ambele cazuri pe Prut, prin nordul Carpaților spre Vistula și Oderul superior și apoi spre Marea Baltică.

Din pasajele pe care le-am citat mai sus din Procopius²⁰) reiese clar că înainte de domnia împăratului Anastasius, Herulii se aflau la nord de Dunărea mijlocie în sud-vestul Slovaciei și în sudul Moraviei de azi. De aici, învinși de Longobarzi, au pornit spre vest în ținutul locuit mai înainte de Rogi (Rugi), care se afla în sudul Cehiei de azi. Nerezistând în acest loc *pustiul* s-au întors din nou spre est (probabil tot prin sudul Moraviei și Slovaciei), ajungând în apropierea Gepizilor, care se aflau pe Tisa superioară și mijlocie.

După un timp între Gepizi și noii veniți s-au iscat neînțelegeri și s-a ajuns chiar la război, Herulii fiind învinși. În urma acestei lupte o parte a Herulilor au intrat în Imperiul Roman de Răsărit (Bizantin) cu asentimentul Împăratului Anastasios, iar o altă parte a lor, nevoind să treacă Dunărea, au hotărât să plece înapoi în patria străbună. Aceștia din urmă, având mai mulți conducători au trecut prin Țara tuturor Sclavinilor după care au străbătut un loc pustiu. În continuare au trecut prin apropierea teritoriului ocupat de tribul germanic al Varnilor și după ce au străbătut teritoriul ocupat de Dani în Peninsula Yutlanda (Danemarca de azi) au ajuns în cele din urmă în Insula Thule (pe coasta de sud-vest a Suediei) și s-au așezat aici în locul de unde pleaseră străbunii lor.

Pe baza datelor oferite de Procopius se poate deduce că locul de pornire a unei părți a Herurilor către patria străbună se afla în apropierea teritoriului locuit de Gepizi, așa cum au stabilit K. Jazdzewski și J. Herrmann.

În ceea ce privește traseul drumului străbătut de Heruli de la Tisa spre cursul superior al Vistulei și al Oderului părerea celor doi autori diferă, după cum s-a văzut mai sus.

În ce ne privește (conform cu datele transmise de Procopius) admițând deplasarea Herulilor de la Tisa mijlocie din preajma Gepizilor spre Dunărea mijlocie prin sud-vestul Slovaciei și sud-estul Moraviei, apoi pe râul Morava și în continuare spre nord, ni se pare o variantă mai realistă, deoarece ei străbăteau zone cunoscute lor, spre deosebire de variantele răsăritene începând din Banat sau Oltenia prin zona extracarpatică a României, fie prin zona subcarpatică care presupuneau un drum anevoios și îndelungat în regiuni necunoscute de ei, unele greu de străbătut, fie în preajma Dunării într-un teritoriu supravegheat îndeaproape de Imperiul Bizantin.

Herulii care au pornit spre sud (se pare mai puțini la număr decât cei care au plecat spre patria străveche), așa cum arată Procopius au intrat în Imperiu cu acordul Împăratului Anastasios²¹).

În aceste condiții Herulii nu pot fi localizați nici în Clisura Dunării nici în zona învecinată a orașului Singidunum (Belgrad) din stânga Dunării, aflată în afara limes-ului, și cu atât mai puțin în sudul Olteniei. Odată intrați în Imperiu ei trebuie localizați doar la sud de Dunăre în apropierea limes-ului, și nicidecum la nord de acesta.

După ce au intrat în noul teritoriu între Heruli și Romanii din provincia Illyria au avut loc neînțelegeri, care în cele din urmă au dus la exterminarea a numeroși Heruli de către armata bizantină, ceilalți s-au supus împăratului Anastasius²²).

O pacificare a lor a avut loc însă abia după ce a preluat domnia Împăratul Justinian, care le-a dăruit pământ roditor în preajma cetății Singidunum și în cele din urmă i-a creștinat. În urma creștinării ei își schimbă felul de viață cu deprinderi mai blânde și au devenit tovarăși de arme ai Romanilor (Bizantinilor) împotriva dușmanilor²³), fiind amintiți ca făcând parte din trupele de federați²⁴).

În sfârșit, credem că mai este necesar să vedem în ce măsură izvoarele scrise și datele arheologice ne permit să vorbim în anul 512, deci la începutul secolului al VI-lea de o țară a *Sclavinilor* în zona extracarpatică a României.

Trebuie să menționăm că pentru primele două decenii ale secolului al VI-lea nu avem complexe arheologice slave sau autohtono-slave bine datate în Oltenia, Muntenia și Moldova.

O primă incursiune slavă (probabil a Anșilor) în Imperiul bizantin este consemnată de un izvor scris abia în anul 518, iar Sclavinii, după părerea noastră, au atins linia Dunării inferioare în special în zona Călărași-Durostorum abia în anul 527, la începutul domniei Împăratului Justinian²⁵).

Din cele arătate reiese că nici izvoarele scrise și nici datele arheologice nu ne permit deocamdată să vorbim de o *Țară a Sclavinilor* în zona extracarpatică a României și nici de un drum al Herulilor prin această țară în anul 512.

În urma celor prezentate mai sus noi considerăm că *Țara tuturor Sclavinilor* menționată de Procopius în anul 512 poate fi localizată cel mai probabil în sud-vestul Slovaciei, sudul Moraviei, valea râului Morava și cursul superior și mijlociu al Oderului mijlociu al Elbei²⁶).

NOTE

1. Grosser Historischer Weltatlas, Herausgegeben vom Bayerischen Schulbuch-Verlag, I. Teil, Vorgeschichte und Altertum, 5. überarbeitete und erweiterte Auflage, München, 1972, p. 51.

2. Ibidem; D.A. Macinski, Maria Al. Tihanova, *O mestah obitania i napravlenijah dvizeniji Slavian I-VII vv.* (po pismenym i arheologiceskim istocnikam), Acta Archaeologica Carpathica, XVI, Krakow, 1976, p. 72.

3. Grosser historischer Weltatlas, p. 53.

4. Procopius din Caesarea, *Războiul cu Goții*, II, 14, 1, trad. H. Mihăescu, în seria *Scriptores Byzantini*, III, București, 1963, p. 103; Procopius, *Bella V-VIII*, vol. II, ed. Jakob Haury, Lipsiae, Teubner, 1963, p. 208 (+ *De bello Gothico*, II, 14, 1).

5. Procopius din Caesarea..., II, 14, 8; *Procopius*, ed. J. Haury, II, p. 209 (*De bello Gothico*, II, 14, 9).

6. Procopius din Caesarea..., II, 14, 20-22, p. 102-103; *Procopius*, ed. J. Haury, II, p. 210-212.

7. Procopius din Caesarea, II, 14, 23-26, p. 104-105; *Procopius*, ed. J. Haury, II, p. 212.

8. Procopius din Caesarea..., II, 14, 27-28, p. 104; *Procopius*, ed. J. Haury, II, p. 212.

9. Procopius din Caesarea..., II, 14, 29-32, p. 104; *Procopius*, ed. J. Haury, II, p. 213.

10. După descrierea lui Procopius *Thule este mare de tot, căci se întâmplă că e de mai mult de zece ori mai mare decât Britania fiind așezată cu mult mai departe spre Miazănoapte* (Procopius din Caesarea..., II, 15, 5). După noi Thule poate fi identificată cu partea de sud a Peninsulei Scandinave.

11. Procopius din Caesarea..., II, 15, 1-5, p. 105; *Procopius*, ed. J. Haury, II, p. 214-215.

12. L. Schmidt, *Geschichte der deutschen Stämme bis zum Ausgang der Völkerwanderung. Die Ostgermanen*, ed. 2, Monachium (München), 1941, p. 553; Konrad Jazdzewski, *Wzajemny stosunek elementow slowianskich i germanskich w Europie srodkowej w czasie od najscia Hunov az do usadowlenia sie Awarow nad srodkowym Dunajem*, *Prace i materialy Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Lodzi, Seria archeologiczna*, 5, Lodz, 1959, fig. după p. 52 și p. 54.

13. Varni, trib germanic, este localizat în secolele III-IV de către J. Herrmann (*Welt der Slawen*, Herausgegeben von J. Herrmann, Leipzig-Jena-Berlin, 1986, harta de la p. 16) în apropiere de coasta de sud a Mării Baltice între cursul inferior al Oderului și al Elbei. Între anii 480-548 D.A. Macinski și M.A. Tihanova îi localizează mai la sud, între cursul inferior al Oderului și cursul mijlociu al Elbei. În sfârșit, K. Jazdzewski îi localizează în prima jumătate a secolului al VI-lea pe cursul inferior al Elbei, avându-i ca vecini spre sud-est pe Thuringi, iar J. Herrmann (op. cit., p. 33) pe cursul inferior al râului Saale, afluent pe partea stângă al Elbei.

14. K. Jazdzewski, op. cit., p. 53-58.
15. T.A. Macinski, M.A. Tihanova, op. cit., p. 83-84 și fig. 5, p. 78.
16. Mihai Parczewski, *Najstarsza faza kultury wczesnosłowiańskiej w Polsce*, Univ. Jagellonski, Roszprawy na habilitacyjne, nr. 141. Krakow, 1988, p. 142-143.
17. J. Herrmann, op. cit., p. 33.
18. M. Parczewski, op. cit., p. 143.
19. J. Herrmann, op. cit., p. 33.
20. Cf. mai sus notele 4-7.
21. Cf. mai sus nota nr. 8.
22. Cf. mai sus nota nr. 9.
23. *După ce luă domnia Justinian, le dăruî pământ roditor si alte avuții, se osteni în toate chipurile să si-i apropie si îi înduplecă pe toți să se creștineze. De aceea își schimbă felul de viață cu deprinderi mai blânde, căutară să se pătrundă de obiceiurile creștinești si-i sprijină de multe ori pe romani ca tovarăsi de armă împotriva dusmanilor* (Procopius din Caesarea, *Războiul cu Goții*, trad. H. Mihăescu, II, 14, 33-35, p. 104; Procopius, ed. J. Haury, II, p. 213.
24. În alte ținuturi din Dacia, prin încuviințarea împăratului, le cuprinsă Erulii, în preajma cetății Singidunum, unde locuiesc și azi năvălind și pustiind mereu pe Iliri și ținuturile din Tracia. Unii dintre ei au ajuns și oșteni romani fiind rânduîți în așa zisele trupe de *federali* (Procopius din Caesarea, *Războiul cu Goții*, trad. H. Mihăescu, III, 33, 13, p. 188-189; Procopius ed. J. Haury, II, p. 444.
- După părerea lui Bogdan Petriceicu Hașdeu, *Scrieri istorice*, 2, ediție îngrijită de Aurelian Sacerdoțeanu, 1973, p. 210-211, prin *Dacia* în pasajul respectiv din Procopius se înțelege zona din preajma orașului Singidunum (Belgradul de azi) nu teritoriul Daciei romane din nordul Dunării.
25. Maria Comșa, *Situația de la Dunărea de Jos în secolele VI-VII*, Apulum, XII, Alba Iulia, 1974, p. 300-318 + bibliografia citată acolo; Idem, *Einige Betrachtungen über die Ereignisse im 6.-7. Jh. an den Unteren Donau*, *Slavia Antiqua*, XXI, Warszawa-Poznan, 1974, p. 61-81.
26. Pentru datele arheologice din secolele V-VI atribuite slavilor în zonele respective cf. Zofia Kurnatowska, *Die Sclaveni im Lichte der archäologischen Quellen*, *Archaeologia Polona*, XVI, 1974, p. 52-53; Michael Parczewski, op. cit., fig. 1 (în afară de text).

LA VOIE DES HERULES PENDANT L'ANNÉE 512 À TRAVERS "LE PAYS DES TOUTES LES SCLAVINS" (Résumé)

Dans cette ouvrage l'auteur mentionne les différentes opinions (L. Schmidt, K. Jazdzewski, A. Macinski-M. Tichanova, M. Parczewski et J. Herrmann) sur la route des Hérules, en traversant *le pays des toutes les Sclavins* pendant l'année 512.

Quelqu'uns d'eux (L. Schmidt, A. Macinski-M. Tichanova, M. Parczewski) considèrent que les Herules ont parti des environs du Singidunum, par la zone extracarpatiche de la Roumanie, puis par le Dnester superieur la Vistule et l'Oder

superieur la vallé moyenne de l'Elbe vers le pays des Dani (Danemark d'aujourd'hui) et sur mer ils ont arrivé dans l'Île Thule.

D'après l'opinion de K. Jazdzewski une partie des Hérules, ont eu comme point de départ la Tisa moyenne d'où ils ont traversé vers le Danube moyen. Puis longéant la rive de Morava ont traversé, par la Grande Porte Morave, dans la vallé de l'Oder Supérieur et ensuite sur l'Elbe. De là ils ont arrivé dans le pays des Dani (Danemark) et enfin dans l'Île Thule.

D'après J. Herrmann les Hérules passant de la région de Tisa, occupée par les Gépides, ont pénétré par le Passage de Dukla ou de Jablonka dans la zone de la Vistule Supérieure puis longéant l'Elbe ont arrivé sur le territoire de la Danemark actuelle et de là sur mer dans l'Île Thule (Suède).

L'auteur constate, d'après les dates transmises par Procopius (De bello Gothico, II, 14; II, 15; III, 33, 13), que le tribu germanique des Hérules a descendu de la Peninsule Scandinave vers le Danube moyen, d'où, battus par les Longobards, ont parti dans la zone de la Tisa moyenne, habité par les Gépides (tribu germanique apparentée aux Goths).

Après quelques années entre les Gépides et les Hérules ont paru des conflits. Ces dissensions ont déterminé une partie d'eux de descendre vers le sud ou ils ont entré dans l'Empire Byzantine avec l'accord de l'Empereur Anastasios. Pendant la règne de Justinien ils ont reçu de la terre fertile autour de la ville de Singidunum (Belgrade) ils ont été christianisé et ils ont devenu fédéré de l'Empire.

L'autre partie de Hérules (la plus grande, traversant le *pays de toutes les Sclavins*) longéant l'Elbe ont pénétré dans le territoire des Dani (Danemark actuelle), puis par mer ont débarqué sur l'Île Thule (en Suède de sud-ouest), leur ancienne patrie.

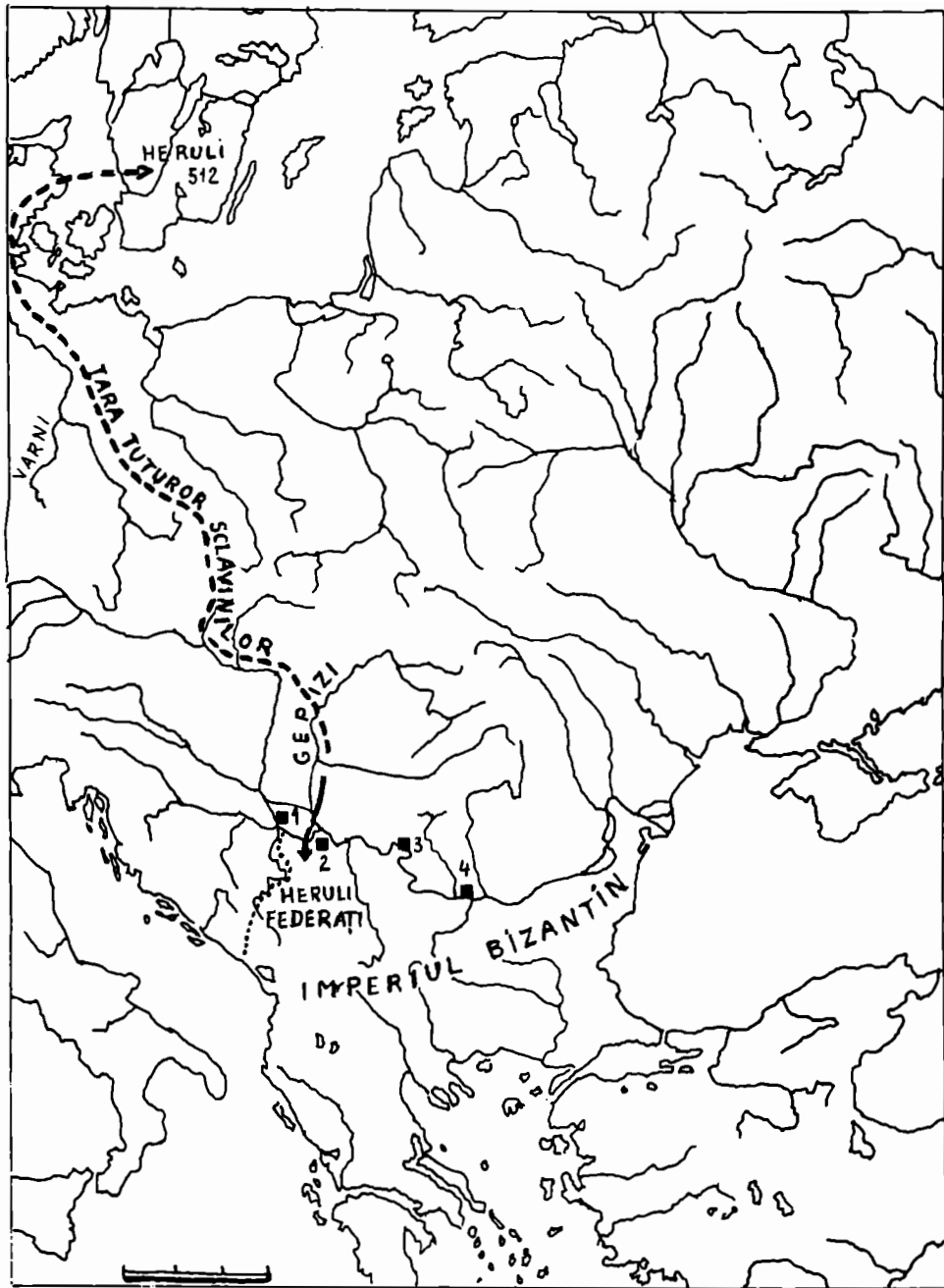
D'après l'auteur, la route des Hérules la plus probable vers leur ancienne patrie commence sur le cours moyen de la Tisa, zone habité par les Gépides, continuant sur le Danube moyen au sud-ouest de la Slovaquie et au sud de la Moravie. Puis par la vallé de la rivière Morava, traversant la Grande Porte Morave et longéant l'Elbe, ils ont arrivé chez les Dani et enfin dans l'Île Thule (Suède de sud-ouest).

D'après l'opinion de l'auteur, jusqu'à présent, il n'y a pas ni des donnés archéologiques ni des sources écrites pour localiser en 512 la route de Hérules et une *pays des Sclavins* dans la zone extracarpathique (Olténie, Munténie, Moldavie) de la Roumanie.

EXPLICATION DE LA FIGURE

La voie des Hérules à travers le pays de *toutes les Sclavins* d'après les sources écrits transmises par Procopius et les recherches archéologiques.

1. Sirmium; 2. Singidunum (Belgrade); 3. Drobeta; 4. Sucidava (Celei).

Drumul Herulilor prin "țara tuturor Sclavilor" pe baza datelor transmise de Procopius și a descoperirilor arheologice.

1. Sirmium; 2. Singidunum (Belgrad); 3. Drobeta; 4. Sucidava (Celei).